

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кафедра програмних систем і технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

з навчально-виховної роботи

Наталія ТМЄНОВА

« 29 » серпня 2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АНАЛІЗ ВИМОГ ДО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»**

для здобувачів вищої освіти

галузь знань	Ф «Інформаційні технології»
спеціальність	Ф2 «Інженерія програмного забезпечення»
освітній рівень	бакалавр
освітня	Інженерія програмного забезпечення
програма	
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2026/2027
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: **Всчерковська Анастасія Сергіївна**, кандидат технічних наук, доцент

Пролонговано: на 2027/2028 н.р. _____ (_____) «__» _____ 2027 р.
(підпис) (ПІБ) (дата)
на 2028/2029 н.р. _____ (_____) «__» _____ 2028 р.
(підпис) (ПІБ) (дата)
на 2029/2030 н.р. _____ (_____) «__» _____ 2029 р.
(підпис) (ПІБ) (дата)

КИЇВ – 2026

Розробник: **Вечерковська Анастасія Сергіївна**, кандидат технічних наук, доцент
кафедри програмних систем і технологій

Завідувач кафедри
програмних систем і технологій

(підпис) проф. Олексій БИЧКОВ

Протокол № 18 від 17 червня 2026 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету інформаційних
технологій

Протокол № 11 від 26 червня 2026 року

Голова науково-методичної комісії
(підпис) Ганна КРАСОВСЬКА

ВСТУП

1. Мета дисципліни – дати студентам знання з питань теорії та практики розробки вимог до програмного забезпечення, навичок і умінь їх подальшого застосування при розробці програмних засобів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати теоретичні основи щодо основних етапів та технологічних процесів створення програмного забезпечення, методи розробки ПЗ, моделі життєвого циклу програмного забезпечення.
2. Вміти використовувати системний підхід до аналізу складних систем та явищ, обирати модель життєвого циклу, будувати UML діаграми.
3. Володіти елементарними навичками пошуку та обробки Інтернет-інформації та навичками роботи в групах, аналізувати та систематизувати отриману інформацію («від замовника»),

3. Анотація навчальної дисципліни / референс:

Результатом навчальної дисципліни "Аналіз вимог" є засвоєння знань з основ створення великих програмних систем з використанням процесів життєвого циклу (ЖЦ), починаючи з завдання вимог і кінчаючи його супроводом. Аналіз вимог є перший процес ЖЦ. Його розробка базується на сучасних стандартах, зокрема IOSI/IEC 12207, який містить перелік усіх процесів, а також на ядрі знань SWEBOOK, в якому є розділ знань - інженерія вимог. Ці головні документи розроблені міжнародними спеціалістами у складі комітету при ACM і IEEE у галузі ПЗ і створюють базис програмної інженерії.

Набуваються практичні вміння:

- застосовувати методи та відповідні засоби збору, аналізу, валідації вимог до програмного забезпечення.

4. Завдання (навчальні цілі) –

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання або практичні проблеми інженерії програмного забезпечення або у процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів інформаційних технологій.

Загальні компетентності:

- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК7. Здатність працювати у команді.
- ЗК10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- СК1. Здатність ідентифікувати, класифікувати та формулювати вимоги до програмного забезпечення.
- СК2. Здатність брати участь у проектуванні програмного забезпечення, включаючи проведення моделювання(формальний опис) його структури, поведінки та процесів функціонування.
- СК4. Здатність формулювати та забезпечувати вимоги щодо якості програмного забезпечення у відповідності з вимогами замовника, технічним завданням та стандартами.
- СК5. Здатність дотримуватись специфікацій, стандартів, правил і рекомендацій в професійній галузі при реалізації процесів життєвого циклу.
- СК8. Здатність застосовувати фундаментальні і міждисциплінарні знання для успішного розв'язання завдань інженерії програмного забезпечення.

5. Результати навчання за дисципліною: (описуються з детальною достовірністю для розробки заходів оцінювання)

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація ^{1*} ; 4. автономність та відповідальність ^{2*})		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати поняття вимог до автоматизованої системи та програмного забезпечення (Тема 1)	Лекція	тест, бліц опитування, виконання індивідуальних робіт, модульні контрольні роботи, іспит	4%
1.2	Знати огляд стандартних процесів життєвого циклу програмного забезпечення у контексті вимог (Тема 2)	Лекція		4%
1.3	Знати процеси призначення системи - аналіз функцій, розробка системної архітектури, декомпозиція системних вимог (Тема 3)	Лекція		4%
1.4	Знати методи збору та виявлення вимог	Лекція		4%
1.5	Знати поняття аналізу. Загальні методи та засоби аналізу	Лекція		4%
1.6	Знати засоби уніфікованої мови моделювання UML для аналізу вимог	Лекція		4%
1.7	Знати принципи створення та використання програмних компонентів	Лекція		4%
1.8	Знати метод системного аналізу. Стандарти SADT	Лекція		4%
1.9	Знати значення специфікації вимог до програмного забезпечення для процесу розробки, його учасників та зацікавлених сторін	Лекція		4%
1.10	Знати відношення між проектними характеристиками та специфікацією вимог	Лекція		4%
1.11	Знати прототипування як спосіб демонстрації характеристик системи та збору вимог	Лекція		4%
1.12	Знати еволюцію специфікації вимог. Фактори еволюції - невизначеність вимог та змінення у проекті.	Лекція		4%
1.13	Знати вимоги в процесах супроводження, зворотної інженерії та реінженерії програмного забезпечення	Лекція		4%
2.1	Вміти складати документ- концепцію	практичні заняття	тест, бліц опитування, виконання	6%
2.2	Вміти встановлювати призначення системи	практичні заняття		6%
2.3	Вміти проводити аналіз вимог за допомогою UML. Діаграма прецедентів	практичні заняття		6%
2.4	Вміти проводити аналіз вимог за допомогою технологій IDEFX	практичні заняття		6%

^{1*} заповнюється за необхідністю, наприклад для практик, лабораторних курсів тощо.

2.5	<i>Вміти проводити аналіз вимог за допомогою технологій IDEF0 та IDEF3</i>	<i>практичні заняття</i>	<i>індивідуальних робіт, модульні контрольні роботи, іспит</i>	6%
2.6	<i>Вміти проводити відображення аспектів вимог до програмного забезпечення та проектних вимог на змісти технічного завдання та постановки задачі</i>	<i>практичні заняття</i>		6%
2.7	<i>Вміти працювати з вимогами у технологіях DFD, RUP, MSF</i>	<i>практичні заняття</i>		6%
2.8	<i>Вміти будувати прототипи як спосіб демонстрації характеристик системи та збору вимог</i>	<i>практичні заняття</i>		6%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання
(необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12	1.13	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8
Програмні результати навчання	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	1	2	3	4	5	6	7	8
ПРН1. Аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно-довідникові ресурси і знання з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки.																+	+	+	+	+	+
ПРН3 Знати основні процеси, фази та ітерації життєвого циклу програмного забезпечення.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН4 Знати і застосовувати професійні стандарти і інші нормативно правові документи в галузі інженерії програмного забезпечення.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН6 Уміння вибирати та використовувати відповідну задачі методологію створення програмного забезпечення.														+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН8. Вміти розробляти людино-машинний інтерфейс.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН9. Знати та вміти використовувати методи та засоби збору, формулювання та аналізу вимог до програмного забезпечення.				+	+	+	+							+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН10 Проводити передпроектне обстеження предметної області, системний аналіз об'єкта проектування.														+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН11 Вибирати вихідні дані для проектування, керуючись формальними методами опису вимог та моделювання.														+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН14 Застосовувати на практиці інструментальні програмні засоби доменного аналізу, проектування, тестування, візуалізації, вимірювань та документування програмного забезпечення.														+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН16 Мати навички командної розробки, погодження, оформлення і випуску всіх видів програмної документації.														+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН20 Знати підходи щодо оцінки та забезпечення якості програмного забезпечення														+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН23 Вміти документувати та презентувати результати розробки програмного забезпечення.														+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН24 Вміти проводити розрахунок економічної ефективності програмних систем														+	+	+	+	+	+	+	+

7.7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів: (зазначається перелік видів робіт та форм їх контролю / оцінювання із зазначенням Min. – рубіжної та Max. кількості балів чи відсотків)

Контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти оцінюються за 100-бальною шкалою. Робота в семестрі поділяється на два змістових модуля. Підсумковий контроль (іспит) – 40 балів.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 6, а у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7 – 12. Обов'язковим для допуску до іспиту є виконання та захист здобувачем вищої освіти усіх практичних робіт, що передбачено робочою програмою навчальної дисципліни, здача модульних контрольних робіт. Під час цього сумарна мінімальна рекомендована кількість балів для допуску становить 36.

	ЗМ1/Частина 1	ЗМ2/Частина 2	іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

Оцінка за іспит не може бути меншою **24 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс. Якщо здобувач на іспит набрав менше 24 балів (60% від 40 балів, відведених на іспит), то вони не додаються до семестрової оцінки незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру, а в відомості у графі «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

7.2. Організація оцінювання:

Поточне семестрове оцінювання:

- оцінюванню підлягає модульна контрольна робота, звіти та захист лабораторних робіт;
- упродовж семестру, після завершення лекційного матеріалу за змістовними модулями 1 та 2 (теми 1-7 та 8-13) проводяться письмові модульні контрольні роботи на практичних заняттях, на яких здобувачі вищої освіти отримують завдання за варіантами та виконують їх письмово. Максимальна кількість балів за кожну з модульних контрольних робіт не перевищує 10, модульні контрольні роботи не перескладаються. Перевірка завдань, оприлюднення та аналіз результатів здійснюється не пізніше наступного практичного заняття;
- кожна лабораторна робота оцінюється в 5 балів, якщо всі завдання виконано, продемонстровано їх працездатність, звіт оформлено відповідно до вимог. Максимальна кількість балів за усі лабораторні роботи не перевищує 40. Кінцевий термін здачі кожної лабораторної роботи є наступне лабораторне заняття після виконання зазначеної лабораторної роботи;
- у разі виконання проєктного STEM завдання, оцінювання здійснюється згідно до Додатка 1, кількість балів не перевищує 40, тоді практична робота оцінюється як зарахована чи ні, якщо всі завдання виконано, продемонстровано їх працездатність, звіт оформлено відповідно до вимог;
- для здобувачів вищої освіти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум (36 балів), для допуску до іспиту обов'язковими є виконання та захист запланованих лабораторних робіт.

Підсумкове оцінювання (у формі екзамену):

- білет складається із завданнями, що виконуються письмово;

- екзаменаційний білет складається з 2-х теоретичних та 1 практичного питання;
- максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом - 40 балів на екзамені;
- здобувач не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж 36 балів;
- ля отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за екзамен не може бути меншою 24 балів.

7.3. Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	СР
Змістовий модуль 1. Базові поняття				
1	Тема 1. Поняття вимог до автоматизованої системи та програмного забезпечення	2	-	2
2	Тема 2. Огляд стандартних процесів життєвого циклу програмного забезпечення у контексті вимог	2	-	3
3	Тема 3. Процеси встановлення вимог	2	2	5
4	Тема 4. Класифікація і специфікація вимог.	2	2	5
5	Тема 5. Методи збору та виявлення вимог.	2	2	5
6	Тема 6. Поняття аналізу. Загальні методи та засоби аналізу	2	-	5
7	Тема 7. Засоби уніфікованої мови моделювання UML для аналізу вимог	2	4	5
8	Модульна контрольна робота 1	2	-	
9	Тема 8. Метод системного аналізу. Стандарти SADT	2	-	5
10	Тема 9. Методологія проектування IDEFX	2	8	5
11	Тема 10. Методологія функціонального моделювання DFD	2	-	5
12	Тема 11. Прототипування	2	8	5
13	Тема 12. Узгодженість та оцінка вимог. Тестування вимог	2	4	5
14	Тема 13. Вимоги в процесах супроводження, зворотної інженерії та реінженерії програмного забезпечення	2	-	5
15	Модульна контрольна робота 2	2	-	
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

лекцій – 30 год.;
практичні заняття – 30 год.;
Самостійна робота – 60 год.

Теми практичних занять

1. Визначення вимог на основі вже існуючих систем.
2. Концепція створення програмного забезпечення
3. Збір бізнес вимог та вимог користувачів до інформаційної системи
4. Функціональні та нефункціональні вимоги до інформаційної системи
5. Аналіз вимог за допомогою технологій IDFX
6. Перевірка вимог та управління вимогами
7. Створення прототипів

Теми самостійних робіт

1. Моделі ЖЦ, стандарт ІЗО/ІЕС 12207 - Процеси ЖЦ.
2. Стандарти для визначення вимог до програмних систем.
3. Аналіз процесу ЖЦ - вимоги та розділів SWEBOOK - процес інженерії та інженерія вимог.
4. Об'єктно-орієнтований підхід до подання вимог.
5. Розв'язання задач замовника для формування функціональних вимог.
6. Засоби підтримки інженерії вимог. -
- 7 Зв'язки між інженеріями вимог у SWEBOOK та у стандарті. Особливості
8. Розгляд ООП, його положень та основних засобів. Механізми патернів для опису вимог.
9. Фіксація вимог і опис їх у стандартному і формальному виді.
10. Опис характеристик вимог формальними засобами.
11. Підходи до специфікації вимог і їх фіксація.
12. Розгляд загальних особливостей візуального Use case і сценарного підходу, відношень між сценаріями
13. Підходи до вимірювання вимог, продукту
14. Міри і метрики у програмній інженерії. Призначення
15. Експертні і кількісні методи оцінювання програм. Розгляд різних прикладів
16. Розроблення схеми процесу побудови системи на основі опису вимог
17. Встановлення властивостей різних підходів до специфікації програм і систем за їх вимогами

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА³:

Основна: (Базова)

до 10 фундаментальних, базових джерел

1. Юрій Грицюк Аналіз вимог до програмного забезпечення. - Львівська політехніка, 2018. - 456с.
2. Ірина Бородкіна, Георгій Бородкин Інженерія програмного забезпечення. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Київ, 2018. - 246с
3. Gerardus Blokdyk IDEF Third Edition. - 5STARCook's , 2022. - 299p.
4. Thomas Hathaway, Angela Hathaway Data Flow Diagrams - Simply Put!: Process Modeling Techniques for Requirements Elicitation and Workflow Analysis. - CreateSpace, 2016. - 118p.
5. Thomas Hathaway, Angela Hathaway Getting and Writing IT Requirements in a Lean and Agile World: Business Analysis Techniques for Discovering User Stories, Features, and Gherkin Scenarios, 2019. 364p.
6. Aspen Blake GoF Design Patterns - with examples using Java and UML2, 2022. 249p.
7. Edwin Mach Object Oriented Analysis & Design Cookbook: Introduction to Practical System Modeling, 2019. 218p.

³ В тому числі Інтернет ресурси

8. Lukman Adam Obomeghie, Bayo Adedeji, Sylvester Aketaumhe Unified Modeling Language Practical Guide, 2022. 59p.
9. Suriya Sundaramoorthy UML Diagramming: A Case Study Approach 1st Edition, 2022. 416p.

Додаткова:

як правило - до 20 джерел

1. Jacobson I. Object-Oriented Software Engineering. A use Case Driven Approach, Revised Printing. – New York: Addison-Wesley Publ. Co., 1994. – 529 p.
2. Sommerville I. Software Engineering, Global Edition. - Pearson Education Limited, 2015. - 860 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
програмних систем і технологій
протокол № 16 від «01» травня 2026

в.о. завідувача кафедри
Олексій БИЧКОВ

ОЦІНЮВАННЯ СЕМЕСТРОВОЇ ПРОЄКТНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Формалізовані критерії семестрова оцінка 60 = проєкт (40) + лабораторні / ДЗ (20) ECTS

1. Призначення і принципи

Оцінювання побудовано так, щоб кожен бал був підкріплений об'єктивним, перевірюваним фактом, а не враженням. Це знімає питання «а чому така оцінка?»: поруч із кожним критерієм наведено правило, яке однозначно зіставляє спостереження з рівнем виконання. Нижче – дві незалежні рубрики: для дисциплін із програмування та баз даних і для математичних дисциплін.

1. Вагові коефіцієнти, а не середнє. Кожен критерій має власну вагу в балах; бал критерію = вага × рівень виконання (рівень у відсотках, 0–100). Підсумок – сума цих балів, тож вклад кожного критерію прозорий і не «розмивається» усередненням.

2. Об'єктивність. Рівень виконання визначається вимірюваними ознаками: частка пройдених тест-кейсів, покриття тестами, кількість зауважень linter (програма, яка перевіряє код: **cpplint** – перевірка відповідності стилю (від Google), **Roslyn Analyzers** / **.NET analyzers** – вбудовані прямо в компілятор C#, працюють у Visual Studio «з коробки»), частка вчасних задач, чек-листи «виконано / не виконано». Мінімум суб'єктивних формулювань.

3. Складність індивідуальної зони. Замість суб'єктивної «доданої вартості» на Зрізі 0 фіксується зона відповідальності здобувача вищої освіти та її рівень складності. Блок D оцінює складність × повноту виконання саме цієї зони: у команді проєкт може бути «експертним» для всіх, але особиста робота різна. Добре виконаний базовий рівень НЕ карається (80 %), а вищий рівень дає повний бал – це стимулює брати складніше.

4. Доброчесність як зовнішній множник. Порушення діє як множник М до підсумку ($M \times \min(100; \Sigma + \text{Бонус})$), а не як окремий критерій, який можна «перекрити» іншими балами; за $M = 0$ підсумок дорівнює 0.

2. Формула розрахунку проєкту

Бал критерію = Вага × Рівень, % ÷ 100.

Рівень виконання вводиться у відсотках 0–100 (у правилах нижче 1.0 = 100 %, 0.8 = 80 % тощо).

Σ = сума балів усіх критеріїв проєкту (сума ваг = 100).

Підсумок проєкту (0–100) = $M \times \min(100; \Sigma + \text{Бонус})$,

де М – множник академічної доброчесності (1.0 / 0.5 / 0.0), Бонус – over-score 0–5 балів (див. розділ 7). Множник застосовується ЗОВНІ, тому за $M = 0$ (груба фальсифікація) підсумок = 0 навіть із бонусом.

Цей підсумок проєкту (0–100) входить у семестрову оцінку як 40 балів ($\times 0.4$); решту 20 балів дають лабораторні / домашні роботи (розділ 10). Разом – 60 балів поточної семестрової оцінки (розділ 11). Груповий журнал-калькулятор рахує все це автоматично й одразу переводить у ECTS.

Переведення у ECTS та національну оцінку (за 100 %)

Бали (0–100)	ECTS	Національна оцінка
90–100	A	5 (відмінно)
82–89	B	4 (добре)
74–81	C	4 (добре)

64–73	D	3 (задовільно)
60–63	E	3 (задовільно)
35–59	FX	2 (незадовільно, з правом перескладання)

3. Командне проєктне оцінювання: що спільне, а що індивідуальне

Ключовий принцип:

Оцінка за проєкт – це оцінка ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ за роботу в командному проєкті, а не оцінка команди.

Тому бали розділені на дві складові:

- Командна складова – 30 балів проєкту (блок С, технічна/математична якість продукту; у семестрі → 12 балів). Команда створила один продукт, тож його якість – спільна відповідальність і оцінюється однаково для всіх членів команди.
- Індивідуальна складова – 70 балів проєкту (блоки А + В + D + E: процес, виконання власної зони відповідальності, складність цієї зони та захист; у семестрі → 28 балів). Ці бали свої в кожного здобувача вищої освіти.

Формула для кожного здобувача вищої освіти:

Оцінка_i = Продукт_команди (спільне) + Індивідуальне_i.

Це прибирає проблему «пасажира»: один написав половину системи, інший зробив два коміти – і вони не можуть отримати однаковий бал. Водночас 30 спільних балів створюють правильний стимул: мені недостатньо зробити лише свою частину – я зацікавлений, щоб команда довела продукт до робочого стану. Свідомо НЕ застосовується множник «командний бал × коефіцієнт внеску»: такі коефіцієнти швидко дають викривлення (коаліції, покарання team lead).

Для оцінювання цілої команди разом у калькуляторі є окремі аркуші «Команда ...»: продукт С вводиться один раз, блоки А/В/D/E – на кожного здобувача вищої освіти, підсумок рахується кожному окремо.

4. Рубрика А · Програмування / Баз даних

Блок С – командна складова (однакова для всіх у команді). Блоки А, В, D, E – індивідуальні. Джерела даних: система контролю версій (Git: issue → branch → PR → коміти → review → merge), трекер задач, звіти інструментів (coverage, лінтер), фіксований набір приймальних тест-кейсів, захист.

Код	Критерій	Вага	Об'єктивне правило нарахування рівня (у %, 0–100)
А. Процес і дисципліна (індивід.)			
A1	Дотримання проміжних дедлайнів чекпоінти) (3	6	Рівень за дискретною шкалою (не частка): усі 3 чекпоінти вчасно з повним переліком артефактів → 1.0; 1 етап із затримкою ≤24 год → 0.8; 2 з 3 вчасно → 0.6; 1 з 3 → 0.4; жодного або постфактум → 0.
A2	Ведення репозиторію / логбука	5	+0.2 за кожен виконаний пункт (перевірка Git-історії): (1) ≥1 змістовний коміт/тиждень; (2) коміти прив'язані до issue; (3) README з інструкцією запуску; (4) лог рішень ≥5 записів «проблема→рішення»; (5) гілкова модель (не все в main).
A3	Опрацювання зворотного зв'язку	4	Рівень = частка зауважень із чекпоінтів, оформлених як issue і закритих до наступного етапу. 1.0 ≥90%; 0.8 = 70–89%; 0.6 = 50–69%; 0.4 = 30–49%; 0 = <30%.
В. Внесок і надійність (індивід.)			
B1	Виконання індивідуальної	12	Зона фіксується на Зрізі 0. Рівень оцінюється за сукупністю артефактів

	зони відповідальності		(ланцюг issue → branch → PR → коміти → review → merge; код, архітектурні рішення, тести, документація, debugging); story points – лише один із доказів, не самоціль. Повний обсяг якісно → 1.0; переважно (незначні прогалини) → 0.8; частково → 0.6; фрагментарно → 0.4; мінімально → 0.2; не виконано → 0. Авторство визначається за виконаною роботою, а не git blame.
B2	Виконання зобов'язань і комунікація ризиків	8	Рівень = частка взятих задач, які АБО виконані в узгоджений строк, АБО за якими ризик/затримку завчасно (до дедлайну) комуніковано з оновленням issue та новою датою. $1.0 \geq 95\%$; $0.8 = 80-94\%$; $0.6 = 60-79\%$; $0.4 = 40-59\%$; $0.2 = 20-39\%$; $0 = <20\%$. Мовчазний зрив дедлайну як виконане не зараховується.
B3	Результативність code-review	5	Зараховуються лише результативні рев'ю (провів рев'ю чужого PR → знайшов суттєву проблему або запропонував обґрунтоване покращення → автор відреагував → перевірено виправлення). ≥ 3 результативних → 1.0; 2 → 0.8; 1 → 0.5; 0 → 0. Кількість дрібних косметичних коментарів не враховується.
С. Технічна якість продукту (КОМАНДНЕ – однакове всім)			
C1	Функціональна коректність (приймальні кейси)	12	Рівень = пройдені приймальні тест-кейси / усього узгоджених кейсів (фіксований список кейсів). Прямий розрахунок частки.
C2	Обробка крайніх випадків і помилок	5	+0.2 за кожен: (1) валідація введення; (2) обробка порожніх/некоректних даних; (3) обробка винятків без аварійного завершення; (4) межові значення; (5) відсутність необроблених винятків у лог-файлі прогону.
C3	Автотести і покриття	6	$1.0 = \text{автотести} + \text{покриття} \geq 80\%$ (звіт інструмента) + CI ганяє тести; $0.8 = \text{автотести} + \text{покриття} \geq 60\%$; $0.6 = \text{автотести} + \text{покриття} \geq 40\%$; $0.4 = \text{автотести} \text{ є, покриття} < 40\%$; $0 = \text{автотестів немає}$.
C4	Якість коду за статичним аналізом	4	Critical/major зауважень лінтера-аналізатора на 1000 рядків: $0 \rightarrow 1.0$; $\leq 2 \rightarrow 0.8$; $\leq 5 \rightarrow 0.6$; $\leq 10 \rightarrow 0.4$; $> 10 \rightarrow 0$. Інструментальна перевірка (pylint/ESLint/SonarQube).
C5	Цілісність і безпека роботи з даними / схеми БД	3	+0.2 за кожен застосовний пункт: (1) нормалізація ≥ 3 НФ або обґрунтована денормалізація; (2) РК/ФК та обмеження цілісності; (3) індекси на полях

			пошуку/JOIN; (4) параметризовані запити (захист від ін'єкцій); (5) транзакції де потрібно. Для проєктів без БД – еквівалент для файлових даних (валідація, транзакційність, узгодженість).
D. Складність зони відповідальності (індивід.)			
D1	Складність і повнота індивідуальної зони відповідальності	10	Зона фіксується на Зрізі 0 (для індивідуальних проєктів – весь проєкт). Рівень = складність зони × повнота якісного виконання: експертна зона повністю виконана (event-driven backend, складна авторизація, розподілені воркери тощо) → 1.0; просунута → 0.9; базова, повністю та якісно виконана → 0.8; зона виконана частково/спрощено → 0.4–0.5; тривіальний внесок (напр. README + шаблонний CRUD) → 0.2; не виконано → 0. Добре виконаний базовий рівень НЕ карається.
E. Захист і розуміння (індивід.)			
E1	Відповіді за відкритим банком питань	12	Рівень = сума за відповіді / максимум. Здобувач вищої освіти отримує К питань з оприлюдненого банку; кожна відповідь: повна = 1, часткова = 0.5, немає = 0.
E2	Модифікація умови «на льоту»	5	2 заздалегідь заготовлені мікрозміни умови; кожна коректно пояснена/реалізована = 0.5. Рівень = 0 / 0.5 / 1.0.
E3	Демонстрація запуску за README	3	Запускається з нуля за README без втручання автора у визначений ліміт часу → 1.0; із дрібним втручанням → 0.5; не запускається → 0.
РАЗОМ (сума ваг)		100	Підсумок = $\text{MIN}(100; \sum (\text{вага} \times \text{рівень}) + \text{Бонус})$

5. Рубрика Б · Математичні дисципліни

Блок С – командна складова. Блоки А, В, D, E – індивідуальні. Джерела даних: робочий журнал і проміжні викладки, еталонний набір задач/кейсів для звірки результатів, відтворюваний скрипт розрахунку, захист.

Код	Критерій	Вага	Об'єктивне правило нарахування рівня (у %, 0–100)
A. Процес і дисципліна (індивід.)			
A1	Дотримання проміжних дедлайнів (3 чекпоінти)	6	Рівень за дискретною шкалою (не частка): усі 3 чекпоінти вчасно з повним переліком артефактів → 1.0; 1 етап із затримкою ≤24 год → 0.8; 2 з 3 вчасно → 0.6; 1 з 3 → 0.4; жодного або постфактум → 0.
A2	Ведення робочого журналу / оформлення	5	+0.2 за кожен пункт: (1) щотижневі записи ходу роботи;

	проміжних результатів		(2) кожен результат датований і з посиланням на метод/джерело; (3) проміжні викладки збережені й відтворювані; (4) лог помилок/виправлень ≥ 5 записів; (5) фінальні матеріали структуровані (LaTeX/ноутбук).
A3	Опрацювання зворотного зв'язку	4	Рівень = частка зауважень із чекпоінтів, урахованих і закритих до наступного етапу. 1.0 $\geq 90\%$; 0.8 = 70–89%; 0.6 = 50–69%; 0.4 = 30–49%; 0 = $< 30\%$.
В. Внесок і надійність (індивід.)			
B1	Виконання індивідуальної зони відповідальності (виведення / обчислення / розділи)	12	Зона фіксується на Зрізі 0. Рівень оцінюється за сукупністю: виконані виведення, обчислювальні експерименти, розділи, перевірки; підтверджено робочим журналом/репозиторієм. Повний обсяг якісно $\rightarrow 1.0$; переважно (незначні прогалини) $\rightarrow 0.8$; частково $\rightarrow 0.6$; фрагментарно $\rightarrow 0.4$; мінімально $\rightarrow 0.2$; не виконано $\rightarrow 0$.
B2	Виконання зобов'язань і комунікація ризиків	8	Рівень = частка взятих підзадач, які АБО виконані в узгоджений строк, АБО за якими ризик/затримку завчасно (до дедлайну) комуніковано з оновленням запису та новою датою. 1.0 $\geq 95\%$; 0.8 = 80–94%; 0.6 = 60–79%; 0.4 = 40–59%; 0.2 = 20–39%; 0 = $< 20\%$. Мовчазний зрив дедлайну як виконане не зараховується.
B3	Результативність взаємної перевірки розв'язків	5	Зараховуються лише результативні рецензії (перевірив розв'язок колеги $\rightarrow$ знайшов помилку або запропонував суттєве покращення $\rightarrow$ автор відреагував $\rightarrow$ перевірено виправлення). ≥ 3 результативних $\rightarrow 1.0$; 2 $\rightarrow 0.8$; 1 $\rightarrow 0.5$; 0 $\rightarrow 0$.
С. Математична якість (КОМАНДНЕ – однакове всім)			

C1	Коректність результатів (еталонний набір)	12	Рівень = задачі/кейси з результатом, що збігається з еталоном/аналітичним розв'язком у межах заданої похибки / усього кейсів. Прямий розрахунок частки.
C2	Строгість обґрунтування	6	+0.2 за кожен: 1) усі кроки виведення наведені; 2) названі теореми/методи з умовами; 3) перевірено умови застосовності методу; 4) наведено оцінку похибки/збіжності; 5) перевірка розмірностей/граничних випадків.
C3	Адекватність обраних математичних методів і моделей	5	+0.25 за кожен: 1) припущення явно виписані; 2) верифікація на відомому окремому випадку; 3) аналіз чутливості до параметрів; 4) порівняння з альтернативним методом/джерелом.
C4	Чисельна коректність і стійкість	4	+0.25 за кожен: 1) обробка крайніх (ділення на нуль, погана обумовленість); 2) контроль похибки округлення; 3) чисельно підтверджена збіжність; 4) відтворюваність (фіксовані дані/seed).
C5	Нотація й відтворюваність оформлення	3	+0.333 за кожен: 1) коректна й послідовна математична нотація; 2) усі позначення визначені; 3) наданий відтворюваний скрипт/викладки розрахунку.

D. Складність зони відповідальності (індивід.)

D1	Складність і повнота індивідуальної зони відповідальності	10	Зона фіксується на Зрізі 0 (для індивідуальних проєктів – весь проєкт). Рівень = складність зони × повнота якісного виконання: 1) експертна зона повністю виконана (нестандартне доведення, дослідницька/оптимізаційна задача) → 1.0; 2) просунута → 0.9; 3) базова, повністю та якісно виконана → 0.8; 4) зона виконана частково/спрощено → 0.4–0.5; 5) тривіальний внесок → 0.2; 6) не виконано → 0. 7) Добре виконаний базовий рівень НЕ карається.
-----------	---	-----------	---

E. Захист і розуміння (індивід.)

E1	Відповіді за відкритим банком теоретичних питань	12	Рівень = сума за відповіді / максимум. К питань з оприлюдненого банку; кожна: повна = 1, часткова = 0.5, немає = 0.
E2	Розв'язання видозміненої задачі «на льоту»	5	2 заготовлені мікрозміни параметрів/умов; кожна коректно розв'язана/пояснена = 0.5. Рівень = 0 / 0.5 / 1.0.
E3	Демонстрація відтворюваності розрахунку	3	Перерахунок: з нуля відтворює результат → 1.0; частково → 0.5; ні → 0.
РАЗОМ (сума ваг)		100	Підсумок = MIN(100; M × Σ(вага×рівень) + Бонус)

6. Академічна доброчесність і політика щодо ШІ

Доброчесність застосовується як зовнішній множник M до підсумкового бала – Оцінка = $M \times \text{MIN}(100; \Sigma + \text{Бонус})$:

M = 1.0 – порушень не виявлено.

M = 0.5 – встановлене порушення: плагіат, запозичення коду/викладок без атрибуції, недеклароване використання згенерованого коду. Застосовується за рішенням згідно з політикою кафедри.

M = 0.0 – груба фальсифікація результатів або видавання чужої роботи за власну; підсумок = 0 (навіть із бонусом), робота передається на розгляд комісії.

Політика щодо генеративного ШІ та пов'язаних інструментів і технологій

Використання інструментів метапрограмування в широкому сенсі, зокрема ШІ-інструментів генерації коду та інших інструментів, пов'язаних з генерацією і автоматичною обробкою текстів формальними і неформальними мовами в контексті процесу розробки ПЗ у процесі виконання проектної роботи є дозволеним (і, залежно від завдання роботи, може бути рекомендованим) за таких обов'язкових умов:

1) у файлі META-USAGE здобувач вищої освіти декларує застосовані принципи (мета)програмування, їх переваги і обмеження у контексті проектної роботи, а також конкретні застосовані інструменти, ключові запити до них, згенеровані фрагменти коду / інші артефакти;

2) на захисті здобувач вищої освіти демонструє володіння матеріалом файлу META-USAGE, зокрема, здатний відповісти на додаткові питання щодо обраної стратегії застосування згаданих інструментів та її порівняння з альтернативними стратегіями, що впливають з раніше пройденого матеріалу даної дисципліни та з попередніх дисциплін;

3) на захисті здобувач вищої освіти демонструє розуміння змісту згенерованих фрагментів коду / артефактів, способів перевірки їх якостей (наприклад, коректності, ефективності і т.д.), можливих шляхів їх подальшого використання.

Недекларований згенерований результат кваліфікується як порушення доброчесності (див. вище). Нездатність пояснити власний результат безпосередньо знижує бали блоку E (захист) за відповідними правилами.

7. Механіка збору даних

Щоб критерії спиралися на факти, а не на пам'ять наприкінці семестру, впроваджуються чотири інструменти:

1. Зріз 0 (старт).

Здобувач вищої освіти фіксує план і – головне для команд – свою індивідуальну зону відповідальності та її рівень складності (базовий / просунутий / експертний).

Наприклад:

Петренко – API + авторизація;

Іваненко – рівень персистентності + міграції;

Сидоренко – асинхронні воркери + Redis.

Це вхід для блоків В і D.

2. Три чекпоінти (напр. 2-й, 5-й, 8-й тижні).

Здаються «сірі» напрацювання; оцінюються блоки А і частково В (процес). Кожне зауваження оформлюється як issue/запис і має бути закрите до наступного етапу – це прямо вимірює критерій АЗ.

3. Відкритий банк питань.

Заздалегідь оприлюднений перелік питань за категоріями. Захист у командному проєкті проводиться персонально для кожного (за свою частину + за проєкт загалом); кожна відповідь оцінюється за чек-листом повна/часткова/немає. Саме захист найнадійніше виявляє реальний внесок.

4. Анонімна взаємооцінка (peer-review) – датчик аномалії.

Індекс не змінює бал автоматично; за істотної розбіжності з об'єктивними артефактами (Git/issue/PR) викладач проводить додаткову індивідуальну перевірку. Прямий коефіцієнт «бал × думка команди» не застосовується. Готова форма – на аркуші «Peer-review» калькулятора.

8. Приклад: одна команда – різні семестрові оцінки

Команда зробила хороший продукт, тож командна складова однакова для всіх: $C = 27/30$. Спочатку рахуємо підсумок проєкту (0–100), потім семестрову оцінку = проєкт × 0.4 + лабораторні (0–20):

Здобувач вищої освіти А (активно працював):

$A = 14, B = 23, D = 9, E = 18 \rightarrow \text{проєкт } 27 + 64 = 91/100 \rightarrow 36.4/40$. Лабораторні 18/20.

Семестр 54.4/60 (90.7 %) $\rightarrow$ ECTS A / 5.

Здобувач вищої освіти Б (працював менше):

$A = 12, B = 14, D = 7, E = 16 \rightarrow \text{проєкт } 27 + 49 = 76/100 \rightarrow 30.4/40$. Лабораторні 15/20.

Семестр 45.4/60 (75.7 %) $\rightarrow$ ECTS C / 4.

Здобувач вищої освіти В (майже не працював):

$A = 5, B = 4, D = 3, E = 8 \rightarrow \text{проєкт } 27 + 20 = 47/100 \rightarrow 18.8/40$.

Це НИЖЧЕ порога 20/40, тож проєкт не складено.

Попри лабораторні 12/20, семестрова не виставляється: здобувач вищої освіти іде на перескладання проєкту.

Один продукт, одна команда – але А, С і незарахування. Проєкт не рятують ні спільний продукт, ні лабораторні, якщо особиста участь у проєкті нижча за поріг. Увесь цей розрахунок робиться в груповому журналі автоматично.

9. Лабораторні та домашні роботи (20 балів)

Лабораторні й домашні роботи – обов'язковий ІНДИВІДУАЛЬНИЙ компонент семестрової оцінки (20 балів). Їхнє призначення – перевірити ШИРИНУ компетентностей кожного здобувача вищої освіти. У командному проєкті людина неминує спеціалізується (один робить API, інший – схему БД, третій – тести), а лабораторні гарантують, що кожен особисто виконав базові результати навчання: JOIN, транзакції, індекси, нормалізацію, розв'язання типових задач тощо.

Як оцінюється кожна робота

Робота оцінюється не за принципом «здав / не здав», а сукупно:

75 % – правильність виконання

25 % – короткий індивідуальний захист (буквально 2–3 хвилини усних запитань).

Захист успадковує політику щодо ІІІ: якщо здобувач вищої освіти не може пояснити власний результат, частина «правильність» не зараховується. Захист можна проводити вибірково (частина здобувачів вищої освіти за пару).

Підрахунок підсумку L (0–20)

Кожна робота має «сиру» вагу за складністю (простий ≈ 5 , середній ≈ 8 , складний ≈ 12), а її виконання оцінюється у відсотках 0–100. Підсумок нормалізується, тому кількість робіт (до 12) і їхня складність можуть бути будь-якими:

$$L = 20 \times \Sigma(\text{вага} \times \text{оцінка}) / \Sigma(\text{вага} \times 100).$$

Роботи, які здобувач вищої освіти ще не складав, лишаються порожніми й у підрахунок не входять – тож журнал коректний і посеред семестру. Усі ці оцінки викладач веде в журналі групи (аркуш «Завдання_ДЗ»), а підсумок L рахується автоматично для кожного здобувача вищої освіти.

10. Семестрова оцінка: $60 = 40$ (проект) + 20 (лабораторні / ДЗ)

У семестрову оцінку проект входить масштабованим ($\times 0.4 = 40$ балів), а решту 20 балів дають індивідуальні лабораторні / домашні роботи. Це зберігає всю логіку побудованих критеріїв – треба лише помножити підсумок проекту на 0.4.

Модель, яку легко пояснити здобувачеві вищої освіти:

20 - «Я вмію» (індивідуальні лабораторні / ДЗ)

+ 28 - «Я зробив» (особистий внесок у проект: $A + B + D + E, \times 0.4$)

+ 12 - «Ми зробили» (спільний продукт C, $\times 0.4$)

= 60 балів поточної семестрової оцінки

Отже лише 20 % загальної оцінки залежить безпосередньо від спільного результату команди (12 із 60), а 80 % підтверджуються власною діяльністю здобувача вищої освіти.

Масштабування проекту ($\times 0.4$)

1. Процес і дисципліна: $15 \rightarrow 6$.

2. Особистий внесок і надійність: $25 \rightarrow 10$.

3. Якість спільного продукту: $30 \rightarrow 12$.

4. Складність індивідуальної зони: $10 \rightarrow 4$.

5. Індивідуальний захист: $20 \rightarrow 8$.

Разом 40. Ваги й правила всередині проекту не змінюються.

Поріг проекту (щоб лабораторні не компенсували неучасть)

Проектна складова вважається складеною лише за умови ≥ 20 із 40 балів. Інакше семестрова оцінка не виставляється до перескладання проекту. Це прибирає абсурдну ситуацію, коли здобувач вищої освіти має високі бали за лабораторні, але фактично не працював над центральною для дисципліни проектною діяльністю. За $M = 0$ (груба фальсифікація) проект = 0, тож поріг не проходить автоматично.

Чому $40 + 20$, а не $45 + 15$ чи $30 + 30$

$40 + 20$ водночас робить проект головним (дві третини балів) і лишає достатню вагу, щоб перевірити, що кожен здобувач вищої освіти особисто опанував базові результати навчання, а не лише свою роль у команді. $45 + 15$ надто звужує цю індивідуальну «страховку ширини»; $30 + 30$ розмиває акцент на проекті, який є основною освітньою технологією дисципліни.

Місце у 100-бальному курсі

Ці 60 – поточний контроль; решта 40 – екзамен або залік. Для дисципліни із заліком без екзамену 60 балів нормалізуються до 100 ($\times 100/60$). Усе це реалізовано в груповому журналі-калькуляторі: на аркушах «Проект» і «Завдання_ДЗ» викладач ставить рівні у %, а аркуш «Відомість» сам збирає для кожного здобувача вищої освіти проект (40) + лабораторні (20) = семестрову оцінку, перевіряє поріг і видає ECTS.

11. Примітки щодо застосування

Індивідуальні (не командні) проекти: блок C стає теж індивідуальним (весь продукт – робота одного здобувача вищої освіти), решта критеріїв застосовується без змін; для соло-проекту не використовуються V3 (code-review/взаємоперевірка) і peer-review – рекомендовано перенести 5 балів V3 у C1. Сума ваг залишається 100.

Готовий груповий журнал-калькулятор (окремі файли для програмування/БД і для математичних дисциплін) веде цілу групу.

Аркуш:

«Група» (список і команди),

«Спільна_якість / Продукт_команд» (продукт C на команду),

«Проект» (індивідуальні A/B/D/E кожному),

«Завдання_ДЗ» (лабораторні/ДЗ, до 12 робіт)

«Відомість», яка сама збирає семестрову оцінку 60 з ECTS.

Заповнюються лише жовті клітинки; рівні вводяться у відсотках (0–100). Правила виставлення% спливають підказкою при кліку на клітинку і продубльовані на аркуші «Критерії».